

Fiskur, fuglur og olja lið um lið

Framsýningarnar í gamla bátaneystinum á Debesartrøð eru nú aftur opnar fyri almenninginum. Nú síggjast oljupallar og grindahvalir undir sama taki

FRAMSÝNING
Jan Müller

Framsýningarnar í gamla bátaneystinum hjá Føroya Náttúrugripasavni eru nú latnar uppaftur. Tað hendi seinasta leygardag og varð rættiliga fitt gjørt burtur úr upplatingini og her eisini setanini av eini heilt nýggjari og heldur óvanligari framsýning um oljuleiting. Oljuframsýningin er nú ikki tað einasta nýggja, tí Náttúrugripasavnið hevur í sama viðfangi gjørt onkrar áhugaverdar broytingar í sínum framsýningum, eins og hølini eru sett í nýggjan stand.

Tað var Martin Heinesen, stjóri á Jarðfrøðissavninum, sum lat framsýningarnar upp og beyð umboðum fyri myndugleikar, stovnar og miðlar vælkomnum. Hann visti á, at gamli lærumeistari hansara, Jóannes Rasmussen sáli, plagdi onkuntíð at taka nakað soleiðis til, at vitan ikki hevur so nógv at týða so leingi, sum hon bert finst inni í høvðinum á onkrum serstøkum persónum ella í einum avmarkaðum kanningarumhvørvum. Vitan og

Hóast oljuvinnan er ein mansdominerað verð, so ger hetta seg í hvussu er ikki galdandi á oljuframsýningini á Debesartrøð. Her eru tað kvinnurnar, sum standa á odda. Her eru tær triggjar, sum hava fyrreikað framsýningina, Anette Jægerup, Jonhild Johannesen og Lis Mortensen saman við stjóranum á Jarðfrøðissavninum, Martin Heinesen

Mynd Jan Müller

kunnaskapur koma ikki til sín rætt og fáa ikki veruligt virði, fyrr enn tey verða breidd út til onnur at fáa gleði av.

- Hetta grundsjónarmið livdi hann til fulnar upp til. Tað lá til grund, tá hann longu undir tí fyrsta landsstýrinum fyri meiri enn hálvari öld síðani fekk í lag at seta á stovn Jarðfrøðissavnið, og síðan legði lunnar undir Føroya Náttúrugripasavn. Somuleiðis tá hann saman við øðrum m.a. tók stig til Fróðskaparfelagið og til at stovna

Fróðskaparsetur Føroya.

Tá Jarðfrøðissavnið fyri fáum árum síðani varð skipað sum sjálvstøðugur stovnur og fekk sína serkildu reglugerð, var tað eisini av stórum týdningi longu í endamálsorðingini at fáa staðfest, at eitt av aðalmálunum við stovninum er at breiða út kunnskap um viðurskipti av týðningi fyri gagnnýtslu og varðveitslu av landsins jarðfrøðiliga virðum.

Eitt av høvuðsamboðunum til at breiða út henda kunnskap er at vísa fram lutir, myndir og frágreiðingar á ein hátt, sum lætt kann geva fólki innlit í Føroya jarðfrøði og í týðningin av jarðfrøðiliga virðunum fyri okkara samfelag.

- Tí var tað eisini náttúrligt, at Náttúrugripasavnið og Jarðfrøðissavnið - hóast vit formliga fóru hvør sin veg - varðveitt tørt sambond, serliga við atlit til framsýningarvirkseminum. Henda framsýning er eitt beinleiðis úrslit av hesum samstarvi segði Martin Heinesen og visti á, at tey, sum av og á vitja framsýningarnar á Náttúrugripasavninum, hava helst lagt til merkis, at lítið nýtt er hent við jarðfrøðiliga partinum av framsýningunum tey seinastu mongu árin. Ein av orsøkunum til tað hongur saman við tí stóru broyting í virkseminum í síni heild á Jarðfrøðissavninum hetta seinasta 10-ára skeiðið.

Sum kunnugt vóru ráevnini í føroysku undirgrundini yvirtikin sum føroysk sermál í 1992, og hetta fekk eina kolvettandi ávirkan á virksemið og á alla tilveruna hjá Jarðfrøðissavninum.

Hann helt annars fyri, at tey hava frá fyrsta degi verið tætt knýtt til menningini av tí føroysku oljuumsitingini, og afturat tí hava tey yvirtikið ábyrgdina av jarðfrøðiliga kanningunum av Føroyaøkinum í síni heild, sum Danmarks Geologiske Undersøgelse hevði áður. Samstundis sum alt fleiri fólk hetta 10-ára skeiðið eru sett á Jarðfrøðissavninum, hava kortini ikki verið kreftrir til nógv annað enn tað, sum knýtt hevur verið til oljувirkseminum.

Men við væl og stuðuli

oljuleitingini á landgrunninum.

Martin Heinesen nevndi eisini arkitektin, sum hevur verið knýttur til framsýningini, Jonhild Johannesen, sum hevur víst seg at vera eitt arbeiðsgrev og íbláari. Samstundis sum hon hevur lagt eitt veldugt arbeiði fyri áður. Samstundis sum alt ein sonn fragd og avbjóðing hjá hinum at arbeiðt saman við henni, og hon hevur so sanniliga verið við til at lyfta tað samlaða verkið upp á eitt hægru stóði, enn tey høvdu megnað uttan

eina hond við, tá tekstirnir skuldu evnast til.

Við framsýningini verður roynt at lýsa nøkur av teimum viðurskiptum, ið knýtt eru til oljuleitingini. Serstakur dentur er lagdur á jarðfrøðiliga viðurskiptini og tann leiklut, tað jarðfrøðiliga og jarðalísfrøðiliga arbeiðið hevur í hesum sambandi.

Hesin leiklutur er ein samskipaður partur av eini nógv stórra heild. Serliga í einum umhvørvum sum okkara, har oljuleitingin gongur fyri seg langt til havs á ógvuliga djúpum vatni, fevnir samlaða leitingarvirksemið um eina ørgrynna av tungari serúgerð og um arbeiðsuppgávur, sum verða framdar av serútbúnum fólki.

- Vit, sum dagliga ganga turrsködd her uppi á landi, síggja lítið til hetta áhuga-verda virksemi, og tí hildu vit, at framsýningin ikki nýttist til avmarka seg til bert at lýsa tey jarðfrøðiliga viðurskiptini, men at tey kundu vera stuttlig og vónandi av áhuga fyri tey vitjandi at kunna seg eitt sindur inn í samlaða virksemið, sum er knýtt til oljuleitingini og til ta gongd, sum hevur ført okkum fram til støðuna, sum hon sær út í dag. Og so vildi Eyðun helst ikki verið bliður, um vit gloymdu at taka nakað við um týðningin av at verja okkara virðismikla havumhvørvum.

Nøkulunda. Stjórin á Jarðfrøðissavninum vón-

Ádalstjórin á Oljumálaráðnum Herálvur Joensen helt dótturin Rakul skuldi hoyra um annað enn olju, so tey førkaðu seg eina løtu yvir til hina framsýningina við fugli

Mynd Jan Müller

Hesir triggjar eru allir partar av oljuvinnuni so ella so og høvdu nógv at tosa um á oljuframsýningini. Jóhan H. W. Poulsen hevur staðið fyri gerð av ordalista um oljumál, Johan Mortensen er stjóri hjá Anadarko og hevur verið virkin í hesi vinnu leingi og síðani Halgri W. Poulsen, sum var ein av undangongumnum í samráðingunum við bæði danir og bretar í sambandi við ráevni og undirgrundarmark

Mynd Jan Müller

frá fleiri síðum hevur eydnast stovninum ikki bert at fáa sett ein royndan kanningarstjóra men samstundis eitt fólk afturat, sum burturav skuldi taka sær av kanningarvirkseminum. Anette Jægerup, sum varð sett í starv við ársbyrjan, hevur við stórum hegni og dugnaskapi fingið eina framsýning á fótur, sum lýsir nøkur av teimum nógvu áhugaverdu viðurskiptunum, ið knýta seg at

hennara hjálp.

Framsýningin varð heldur ikki vorðin til uttan nógvá hjálp og vælvild frá fleiri øðrum síðum visti Martin Heinesen á og sipaði her m.a. til teir spennandi lutir og annað tilfar til láns frá oljufeløgnum, sum virka í Føroyum og hevur Sosialurin uttan himpr latið myndir úr teirra áhugaverda savni at nýta. Eisini hava málkønfólk uttan fyri stovnin givið

ad, at framsýningin, hóast man bara hevur havt møguleika at taka tað mest týðningarmikla við, kann geva teimum vitjandi eina uppliving og nýggjan kunnskap, sum tey kunnu gleðast yvir og fáa gagn av.

Fasta framsýningin á Debesartrøð er opin vanligar dagar millum kl. 11 og 16 og í vikuskiftinum millum 15 og 17.